

GCRIEBER
FONDENE

GC RIEBER FONDENE

omfatter pr. 31.12.2008 de fem stiftelsene:

G.C. Rieber og hustru født Gysins Legat til Bergens Vel
P.G. Rieber og hustru født Martens Legat
GC Rieber AS Understøttelsesfond
Johanne Marie Rieber Martens Allmennyttige Fond
Ragna Sofie og Chr. Riebers Allmennyttige Fond

FORMÅL OG STYRING

Stiftelsenes mål og midler

Stiftelsene yter støtte til allmennyttige sosiale og kulturelle formål, fortrinnsvis i Bergen.
I tillegg ytes det bidrag til medisinsk og annen forskning.
Midlene til den økonomiske støtten kommer fra avkastningen av stiftelsenes kapital.

Offentlig kontroll

Stiftelsene er underlagt og reguleres av Stiftelsesloven.
Stiftelsene er registrert i *Enhetsregisteret i Brønnøysund* og i *Stiftelsesregisteret i Førde*.

Styrende organer

Styrene består av 5 medlemmer med 2 vara-medlemmer som velges med en funksjonstid på henholdsvis 4 år og 2 år. Det er likelydende styresammensetning i samtlige stiftelser og blir i årsberetningen benevnt som styret.

Styret har i 2008 bestått av følgende medlemmer:

Chr. Rieber, formann
Helge S. Dyrnes
Kaare R. Jebsen til 10.03.08
Jannike Rieber
Marit Schjøtt fra 10.3.08
Bernt D. Sommersten
Henriette Rieber 1. varamedlem fra 10.3.08
Truls Thoresen 2. varamedlem

Stiftelsene administreres av:
Daglig leder Truls Thoresen

Stiftelsenes adresse er:
Solheimsgaten 15, 5058 Bergen
Postboks 990 Sentrum – 5808 Bergen.
E-post adresse: fondene@gcrieber.no
Revisor: Ernst & Young AS

Alle søknader om støtte og forespørsler om stiftelsenes virksomheter rettes til administrasjonen.
Informasjon finnes også på internettadressen:
www.gcrieberfondene.no

HISTORIKK

I anledning av at G.C. Rieber & Co. AS feiret sitt 50-års jubileum i 1929 opprettet firmaets grunnlegger stiftelsen:

G.C. Rieber og hustru født Gysins Legat til Bergens Vel.

Hensikten med legatet var og er fortsatt å tjene Bergen bys vel, altså til allmennyttige formål. Ved opprettelsen av legatet ga G.C. Rieber uttrykk for at bestemmelsen om allmennyttige formål ble fattet i takknemlig erkjennelse av, og til erindring om den utmerkede og offervillige måte borgerne i Bergen hjalp de ca. 500 nødlidende sydtyskere, blant dem hans egne forfedre,

som i 1817 kom til Bergen med det havarete emigrantskipet «De Zee Ploeg».

I tillegg til ovennevnte legat har følgende legater og fonds (stiftelser) sitt opphav gjennom familien og firmaet G.C. Rieber:

P.G. Rieber og hustru født Martens Legat	1899
GC Rieber AS Understøttelsesfond	1917
Johanne Marie Rieber Martens Allmennyttige Fond	1998
Ragna Sofie og Chr. Riebers Allmennyttige Fond	2000

G.C. Rieber

De Zee Ploeg

Til minne om havariet reiste GC Rieber Fondene i 1997 en bauta på Herdla

ÅRSBERETNING FOR GC RIEBER FONDENE FOR 2008

Da stiftelsene ble etablert, ga donatorene uttrykk for hvilke formål som burde tilgodesees, men det ble samtidig gitt fremtidige styrer stor frihet til å vurdere hvilke formål som bør prioriteres. Det kom blant annet til uttrykk ved følgende uttalelse fra G.C. Rieber: «Legatene må ikke belemres med for mange bestemmelser. Statuttene må være slik at skiftende tiders krav må taes til følge». Styret og administrasjonen søker å ta hensyn til donatorenes ønsker og vurderer fortløpende hvilke formål som bør prioriteres.

I løpet av legatenes lange historie har det skjedd store endringer når det gjelder hvilke formål som tilgodesees. I de første årene ble det ytet støtte for å hindre og lindre enkeltindividers nød. Etter hvert som samfunnet har overtatt ansvaret for den enkelte borgers ve og vel, er bevilgningene gått til allmennyttige sosiale og kulturelle formål, men også til forskjellige former for forskning.

For å løse viktige oppgaver og lindre nød er frivillig innsats helt avgjørende. Det er både gledelig og imponerende at samfunnsbevisste mennesker engasjerer seg for å hjelpe der nøden er størst. De bruker tid og krefter for å realisere ønsker og prosjekter som de selv mener er viktige, og har tro på. Personlig engasjement har vært og er fortsatt selve ryggraden i samfunnet. Det er vanskelig å tenke seg et livskraftig og godt samfunn uten at store deler av befolkningen er engasjert i positiv innsats. Andelen av befolkningen som deltok i frivillig arbeid, økte fra 52 til 58 prosent fra 1997 til 2004, og det ser ut til at andelen fortsatt øker. Det er beregnet at det utføres ca. 113.000 årsverk ulønnet og frivillig arbeid i Norge, og internasjonale undersøkelser viser at nordmenn er på verdenstoppen når det gjelder slikt arbeid. Frivillige lag og organisasjoner sikrer at vi har et samfunn med størst mulig bredde og rom, og gjør det mulig for enkeltpersoner å utfolde seg på forskjellige arenaer. GC Rieber Fondene har gode erfaringer når det gjelder støtte til frivillige. Med små midler oppnåes ofte gode og betydningsfulle resultater. Støtte til slik virksomhet vil også bli prioritert i de nærmeste årene.

En oversikt over samtlige tildelinger de siste årene viser følgende utvikling:

	2008	2007	2006	2005	2004	Gj.snitt 2004/2008
Sosiale formål	51%	36%	45%	51%	39%	46%
Kulturformål	27%	36%	24%	35%	36%	30%
Forskning	22%	28%	31%	14%	25%	24%

SOSIALE FORMÅL

HELGESETER

Helt siden 1954 har Helgeseter vært et av de største satsingsområdene for Fondene. Fana Kommune var meget behjelpelig ved etableringen, og samarbeidet med Bergen Kommune har også senere vært meget godt. Da de første barnene kom til Helgeseter for over 50 år siden var hensikten å skape et godt og trygt hjem for barn som hadde behov for spesiell omsorg og pleie. Selv om mange av barnene tilsynelatende kunne være hjelpeløse, var stifterne av Helgeseter overbeviste om at disse sårbare barnene kunne utvikle seg i et miljø hvor menneskeverdet stod i fokus. Fra å være et hjem for barn og ungdom er beboerne nå blitt voksne. De har behov for å bli tatt på alvor, og være engasjert i meningsfylt arbeid. Formålet er å drive sosialterapeutisk og helsepedagogisk virksomhet ved å gi omsorg, bolig, arbeid, terapi, fritids- og kulturopplevelser, drevet etter impulser fra Rudolf Steiner. Kulturelle aktiviteter er en viktig del av hverdagen på Helgeseter. Det arbeides med skuespill, opera og sangspill fra den klassiske litteraturen. Musikk og sang skaper trivsel og samhørighet. Da Helgeseter rundet 50 år var det naturlig å lete etter tiltak som kunne skape en ny giv. Der ble utarbeidet planer for bygging av et flerbrukshus. Der er et stort behov for et slikt hus både til undervisning, kulturelle samlinger og verksteder. Huset er tenkt som en kulturell arena for både Helgeseters beboere og medarbeidere, men det vil også være meget anvendelig for andre brukergrupper. Verkstedsarealene vil gi muligheter til å utvide antall dagplasser for eksterne brukere. Forhåpentlig vil det være viktig og positivt når Bergen Kommune skal ta standpunkt til om flerbrukshuset skal bygges.

Av flere grunner var det ikke mulig å realisere de første planene, og nye forenklede tegninger er nå utarbeidet. Dersom Bergen Kommune kan akseptere at Helgeseter opptar lån for ca. halvparten av byggekostnadene, vil GC Rieber Fondene straks kunne ta standpunkt til å øke sin tidligere bevilgning.

Det første huset på Helgeseter

STIFTELSEN BARNAS FYSIOTERAPISENTER - TURBO

Foto: BA

Joakim Lie utfordrer klatreveggen

Da Helgeseter ble bygget for over 50 år siden var det ikke vanlig at barn med spesielle behov fikk undervisning eller trening. På samme måte har det i vår tid ikke vært lagt til rette for at barn og ungdom med funksjonshemming kan få et tilfredstillende tilbud om trening tilpasset deres spesielle behov.

Barnas Fysioterapisenter har siden 1998 gitt tilbud til barn med motoriske problemer fra 0 til 16 år, og har samarbeidet blant annet med barnehager, skoler, kommunehelsetjenesten og Haukeland Universitetssykehus. For en del barn med cerebral parese, ryggmargsbrokk, trafikkskader og revmatisme etc. passer det ikke å trene i vanlige treningsstudio. Da lokalene i Nygårdsgaten, som har vært benyttet i nærmere 10 år, ikke lenger var tilfredsstillende, og Jannike Rieber ønsket å overføre senteret, som hun har drevet

som sitt heleide foretak, til en allmenntilgjengelig stiftelse, ble det inngått kontrakt om leie av nye større lokaler i Utrustningsbygget i Solheimsviken. Det nye senteret ble tatt i bruk 10. november 2008, og består blant annet av 5 behandlingsrom, 3 treningssaler med nye og moderne treningsapparater og flotte klatrevegger. Det er en ny opplevelse for barn og ungdom, som for eksempel har lammelser, å kunne sprengre grenser ved å boltre seg i klatrevegger. De 5 fysioterapeutene som for tiden arbeider ved senteret har videreutdanning og spesialutdanning innen barne- og ungdomsfysioterapi og har driftsavtaler med Kommunen. Senteret vil også gi tilbud til andre, som for eksempel barn med overvekt.

Treningsmuligheter for ungdom med funksjonshemminger har også vært mangelfulle. Her kommer Turbo inn med tilbud for aldersgruppene fra 14 til 30 år. Ordet Turbo er godt kjent, men her betyr bokstavene: **T**rening, **U**tfordring, **R**ehabilitering, **B**evegelse og **O**ptimisme. Deltagerne får utvikle sine motoriske ferdigheter og forebygge belastningsskader og skader. I senteret vil de kunne møtes og utvikle et sosialt fellesskap.

På bakgrunn av gode erfaringer fra Helgeseter var det naturlig for GC Rieber Fondene, sammen med blant andre Stiftelsen Anna Jebsens Minde, å legge grunnlaget for at det nye senteret ble etablert. Hensikten er at også de som har funksjonshemminger skal få oppleve betydningen av å mestre utfordringer som passer til hver enkelts evner og forutsetninger. Senteret ble offisielt åpnet 9. januar 2009.

VERDIGHETSSENTERET - OMSORG FOR GAMLE

Omsorg, pleie og behandling av de svakeste eldre er den største sosialpolitiske utfordringen samfunnet står overfor. Det er en krevende, men påtrengende oppgave å sikre at disse pasientene i slutfasen av livet blir møtt med nødvendig kompetanse og ressurser. På samme måte som klimaspørsmål for 10 år siden ikke ble tatt på alvor, synes det fremdeles å være liten forståelse for hvilke enorme utfordringer vi står overfor når det gjelder eldreomsorg. Gjennom flere års samarbeid med Bergen Røde Kors Sykehjem i forbindelse med prosjektet «En verdig alderdom – En livsgaranti», besluttet styret å videreføre sitt engasjement for eldre mennesker ved å delta i stiftelsen av et nasjonalt og europeisk kompetansesenter. Verdighetssenteret – Omsorg for gamle, skal bidra til at de gamle i deres siste, sårbare livsfase blir møtt med respekt, omsorg, sosial integrasjon og nødvendig kompetanse. I dette inngår informasjon, utdanning og opplæring av helsepersonell, pårørende og pasienter, samt å delta i nettverk og samarbeidsprosjekter som bidrar til liknende målsetting.

Målet er å beskrive strategier som gir de gamle maksimale muligheter til helse, autonomi, omsorg og livskvalitet, med særlig fokus på den voksende gruppen av demtspasienter. Et delmål er at gamle får anledning til å bo hjemme så lenge som mulig, og at kvaliteten på omsorgstilbudene skal være like gode, uavhengig av den enkeltes bosted og funksjonsnivå.

Det er nå bred enighet om at fred og frihet, fattigdomsbekjempelse og klimatrusselen er tre store utfordringer som verden står overfor. Å sikre det store og sterkt økende antall av gamle en verdig avslutning på livet er den fjerde. I de fleste europeiske land vil antall eldre over 65 år øke med 70 % i år 2050 i forhold til i dag, og antallet av 80-åringer vil øke med 100 %, og antall 90-åringer med langt over 1000 %. Ca. 2/3 av ressursene til eldreomsorg i Norge brukes allerede nå til pasienter med demens. I dag lider 2 % av befolkningen av demens, men prognoser viser at antallet vil stige til over 4 % allerede i år 2040. Dette er tall som må taes på alvor. Verdighetssenteret vil forsøke å vise vei.

Omsorgsbildet 2008.

Benken, tiden og alderdommen: «Vi har det bra, har du?»
Billedkunstner: Herdis Maria Siegert, pasienter på Bergen Røde Kors Sykehjem.

MUSIKKTERAPI I ELDREOMSORGEN

I flere år har musikkterapi, og bruk av musikk i eldreomsorgen vært et av de største satsingsområdene. Der er gode eksempler på at musikk gir glede og hygge til eldre mennesker og profesjonell musikkterapi kan bidra til rehabilitering og til et menneskeverdig liv og støtte i den siste livsfasen. Omfattende forskning har vist at musikk kan supplere medisinsk behandling ved mange plager som rammer eldre, som depresjon, angst og uro.

Undersøkelser ved Bergen Røde Kors Sykehjem viser at det gjennomsnittlige nivået av depresjon var langt mindre når der var musikktilbud enn når der ikke var et slikt tilbud. Det var Helga Lorentzen og Britt Hysing-Dahl som for flere år siden tok initiativet til å bruke sang og musikk som et viktig miljøtiltak for eldre pasienter ved dette sykehjemmet. Erfaringene med musikk ved Bergen Røde Kors Sykehjem har vært så positive og oppmuntrende at Fondene og Sykehjemmet sammen engasjerte musikkterapeut Solgunn E. Knardal i heldagsstilling, foreløpig til 1. september 2009. Beboerne får nå regelmessig et bredt tilbud av musikk. Mange tilbakemeldinger viser at de setter stor pris på Solgunns entusiasme og faglige kvalifikasjoner. For at også andre sykehjem i regionen kan få del i hennes kompetanse, benytter hun en dag i uken til informasjon og kontakt med eksterne institusjoner.

Griegakademiets senter for Musikkforskning (GAMUT) ble høsten 2006 etablert i forbindelse med at musikkterapi ble tatt opp som fag ved Universitetet i Bergen. Forskningscenteret ved Unifob helse, og utvikling av universitetsfaget musikkterapi er nøye knyttet til hverandre. For å bidra til at det hvert år blir tatt opp studenter til musikkterapi og kontinuerlig videreføring til masterstudiet, bevilget GC Rieber Fondene et betydelig beløp. Dette har blant annet muliggjort etablering av et nordisk «Nettverk for musikk og eldre: Samarbeid om forskning og kunnskapsutvikling om musikk, musikkterapi og eldre». Nettverket samler profesjonelle musikkterapeuter fra hele landet og dessuten forskere fra blant annet Aalborg Universitet, Norges musikkhøgskole, Universitetet i Oslo, Høgskulen i Sogn og Fjordane, Høgskolen i Bergen og Universitetet i Bergen. Nettverket vil generere ny forskning innen feltet, men også legge vekt på formidling til sykehjem og andre brukernære instanser. For nærmere informasjon vises til GAMUT sin hjemmeside (www.gamut.no) eller til nettverkets egen hjemmeside (www.nmoe.no)

Solgunn E. Knardal med koret på Bergen Røde Kors Sykehjem.

Når GC Rieber Fondene i 2008 støttet GAMUT og det musikkterapeutiske forskningsmiljøet ved Unifob og universitetet, muliggjorde dette også videre drift og utvikling av det verdensomspennende elektroniske musikkterapitidsskriftet *Voices: A World Forum for Music Therapy* (se www.voices.no). Dette tidsskriftet er åpent tilgjengelig på internett for alle interesserte og bidrar derfor til spredning av informasjon om og forståelse for musikkterapiens muligheter. Som musikkterapitidsskrift har *Voices* en helt spesiell profil, ved at kommunikasjon mellom ulike kulturer og miljøer vektlegges. Tradisjonelt er det europeiske og amerikanske fagfolk som dominerer den internasjonale faglige debatten, mens *Voices* legger spesiell vekt på å slippe til stemmer fra kontinenter som Asia, Afrika og Sør-Amerika, der fagets utvikling kanskje ikke er kommet like langt ut fra tradisjonelle vitenskaplige kriterium, men der det blir gjort mye godt og viktig arbeid.

KOMPETANSEOPPBYGGING AUDUN MYSKJA'S DOKTORGRAD

Audun Myskjas doktorgradprosjekt er nå kommet langt, og innebærer blant annet en samling av viten om hvordan musikk kan brukes for å hjelpe eldre. Doktorgradsarbeidet rommer både oppsummering av den eksisterende forskning og en rekke nye undersøkelser. Et eksempel på dette er en nyutviklet metode for å lette uro, smerte og motstand ved stell, vasking og dusjing/bading. Metoden bruker en kombinasjon av

- Kartlegging av pasientens foretrukne sanger
- Personalets sang ved pleie
- Videoundersøkelser for å lære å kommunisere bedre.

Undersøkelser viser at denne metoden gir gode resultater, blant annet i forhold til uro og smerte. Erfaringer med utprøving på andre institusjoner viser at metoden har stor praktisk verdi. Det er spennende å være med på noe som vil bidra til å forme framtidens eldreomsorg.

Audun Myskja

MUSIKKTERAPI FOR DOMFELTE VED BJØRGVIN FENGSEL

Björgvin Fengsel ble åpnet i oktober 2006 med plass for 90 innsatte. Ifølge en Fafo rapport fra 2004 har 70 % av innsatte rusproblemer. Der er gode eksempler på at rus og kriminalitet kan reduseres ved meningsfylte fritidsinteresser. På bakgrunn av at GC Rieber Fondene har vært, og fortsatt er, sterkt involvert i etablering av musikkterapi i eldreomsorgen, og også ved Griegakademiet, var det naturlig også å medvirke til at Björgvin Fengsel kan gi tilbud om musikkterapi til domfelte. Et bredt utvalg av gode musikkinstrumenter ble derfor innkjøpt. Fengselsledelsen mener at bruk av musikk kan bygge opp selv tilliten og gode relasjoner. Musikken gir glede og følelse av mestring, og gir innsatte mulighet til å uttrykke sorg og frustrasjon på en trygg måte. Som et av flere tiltak prøves nå musikkterapi som et virkemiddel for å redusere fremtidig kriminalitet.

Musikkinstrumenter kjøpt til
Björgvin Fengsel

RUNDE JUBILEER VED HØGSKOLEN I BERGEN

I forbindelse med at det i 2008 var 100 år siden Høgskolen i Bergen etablerte sykepleierutdanning, og 50 år siden Musikklinjen ble fag ved lærerutdanningen, ønsket skolen å markere de to jubileene ved et faglig seminar om musikkterapi. På bakgrunn av at musikkterapi i flere år har vært et av de største satsingsområdene ønsket GC Rieber Fondene å finansiere et heldags seminar i den store salen Magnus Barfot. Den 19. november ble det i samarbeid med Griegakademiet gitt en bred presentasjon om betydningen av slik terapi i eldreomsorgen. Flere av foredragsholderne belyste hvorledes musikkterapi kan gi positive, helsefremmende muligheter. Over 200 studenter, lærere, representanter fra pleie og omsorgstjenestene i Bergen Kommune og sykehjem deltok på seminaret. Det ble konkludert med at Høgskolen vil implementere kunnskap om musikkterapi i utdanningen.

Sykepleierstudenter ved Høgskolen i Bergen

MUSIKKOMSORG TIL TRØST OG GLEDE PÅ SYKEHJEM

I flere år har Fredrik Elholm gledet beboerne på sykehjem med sang og musikk. I startfasen ble 5 sykehjem regelmessig besøkt i Fana. Fra januar 2009 er virksomheten utvidet til å omfatte 14 sykehjem. Dessuten besøkes ytterligere nærmere 20 sykehjem og foreninger mer sporadisk. Elholm går rundt på de forskjellige avdelingene, slik at de som ikke kan flyttes også får glede av kjente og kjære sanger. Han kommer på beboernes premisser og synger det de ønsker. Gamle og hyggelige minner kommer frem. Også for personalet er musikkstundene både givende og positive. Han gir påfyll og inspirasjon til personalet, som motiveres til å bli enda mer kreative og hjelpsomme overfor beboerne. Der er kommet så mange positive tilbakemeldinger om Fredrik Elholms varme og omsorgsfulle musikkstunder at ordet **Musikkomsorger** er blitt et begrep. Dette blir nå tatt i bruk i mange andre sykehjem. Finansieringen ordnes ved at GC Rieber Fondene betaler en fast sum, og så betaler de respektive sykehjem en godtgjørelse for hver gang Elholm kommer på besøk.

Musikkomsorger Fredrik Elholm

Elsa Haadem Erstad spiller på Haraldsplass Sykehus

Hans Strømme spiller på Skjoldtunet og andre eldrehjem

Arne Rønnestad spiller på Bergen Røde Kors Sykehjem

OMSORGSPRISEN

Prisen ble opprettet i 2000 for å fremheve den enestående innsatsen mange gjør for at eldre skal ha det best mulig i sine siste leveår. Prisen tildeles en medarbeider innen eldreomsorg, en privatperson eller en organisasjon som har vist fremragende omsorg for sine medmennesker. Ved å sette fokus på omsorgspersoner er hensikten å øke forståelsen for slikt arbeid. Målet er at prisen skal inspirere og skape respekt for mennesker innen eldreomsorg. Under kyndig og varm ledelse av avdelingsoverlege Bettina Husebø ble prisen for 2008 utdelt av Byrådsleder Monica Mæland på Ole Bull Scene den 25. januar 2009. Førsteprisen, som er et kontantbeløp og en bronse-skulptur laget av Vidar Mæland, som illustrerer en ung kvinne med stav, ble utdelt til Margrete Slinning. Prisvinneren har på en enestående måte tatt seg av sin familie etter at datteren, som hadde to små barn, fikk akutt hjerneslag. Datteren overlevde, men ble lam i hele venstre side. Margrete Slinning overtok straks omsorgen for familien, og besøkte datteren hver eneste dag på sykehuset i et helt år. Ved iherdig innsats fikk hun tilrettelagt forholdene slik at datteren fikk den hjelpen hun trengte for å komme hjem til sin familie i stedet for å bli plassert på et aldershjem sammen med eldre slagrammete pasienter.

Det ble også delt ut to andrepriser, nemlig til aktivitørene på Midtbygda Sykehjem, som har skapt et glimrende samarbeid mellom pasienter, pårørende og personalet, og foreldretekkparet Wenche Lunde Lepsøy og Einar Lepsøy som selv har tatt seg av sitt barn som verken kan gå, eller snakke, og er blind siden 2008. Alle prisvinnerne har vist stor omsorg for sine medmennesker og er gode forbilder for andre. I forbindelse med at Omsorgsprisen ble delt ut, ble det samme dag arrangert åpen dag på et stort antall sykehjem i Bergensområdet.

Under ledelse av avd. overlege Bettina Husebø ble omsorgsprisen for 2008 utdelt til Magrete Slinning

KIRKENS BYMISJON

I mange år har Fondene hatt et godt samarbeid med Kirkens Bymisjon i forbindelse med flere prosjekter, som gatepresten, frivillige og konserter. I forbindelse med at kafe Magdalena i 2008 flyttet til større lokaler på gateplan, ble kjøkkenet utvidet og nytt utstyr anskaffet.

Kafevert Camilla før og etter flytting av kafe Magdalena

SALEM KONFERANSESENTER

Helt siden 1924 har Salem hatt som mål å være samfunnsengasjert og ta vare på mennesker, både sosialt og åndelig. Virksomheten omfatter barne- og ungdomsarbeid, studentaktiviteter, arbeid blant eldre og trengende, samt misjons- og bistandsarbeid i andre land. For å kunne utvide aktivitetene ble den gamle Turnhallen i Bergen overtatt i januar 2007. GC Rieber Fondene medvirket til finansieringen for å gjøre de nye lokalene best mulig egnet til møtevirksomhet, kafé, barnehage og eldretreff.

Den nye kafeen

SYKEHUSKLOVNEN

Klovnene på Barneklubben i Bergen er blitt et ettertraktet tilbud. Selv meget syke barn blir revet med i klovnenes alvor og lek, og sykdommen blir glemt for en stund. Siv Øvsthus har sammen med Åse Grøan og sin datter Tuva, vist hvor viktig det er å lette byrdene for de små pasientene. Ved hardt og målrettet arbeid har klovnene i Bergen funnet sin identitet og fått aksept for betydningen av dette viktige omsorgsarbeidet. Klovnene arbeider nå også regelmessig ved Barnekirurgisk avdeling ved Haukeland Universitetssykehus. Interessen for klovning, både ved Barneklubben og Barnekirurgisk avdeling, har lenge vært større enn det har vært mulig å finansiere.

Klovnene Siv og Tuva sammen med musikkterapeut Siren Torsheim

KVANTEMEDISIN

Flere av G.C. Riebers etterkommere har vært opptatt av, og engasjert i alternative behandlingsformer ved forskjellige sykdommer og lidelser. Styret i Fondene har ikke faglig kompetanse til å vurdere om slike behandlinger har helbredende virkninger, men har vært, og er fortsatt åpen for å støtte forskning i forbindelse med enkelte nye behandlingsformer. Det kan føre til interesse og nysgjerrighet innen vitenskapelige forskning.

Bruk av kvantemedisin har i flere land gitt oppsiktsvekkende gode resultater, og det drives omfattende forskning både i Russland og i Sverige. Det er av betydning at informasjon om slik medisin også blir tilgjengelig i Norge, og Fondene har derfor medvirket til et pilotprosjekt for å se om aktiv behandling kan ha effekt på emosjonelle og fysiske ubalanser. Hovedprinsippet i kvantefysikken er at alt eksisterer både som materie og frekvenser (svingninger som lager elektromagnetiske felt). Dette gjelder også for den menneskelige kropp. Ved behandling blir klienten tilkoplek elektroder, og gjennom disse blir det sendt ulike frekvenser som skal stimulere kroppens egne selvkorrigerende mekanismer. Vanligvis gjør hjernen dette automatisk, men på grunn av påvirkning fra miljø og livsstil kan disse prosessene komme i ubalanse og føre til fysiske og psykiske lidelser. I pilotprosjektet deltok 32 personer i alderen 20 til 70 år. Alle disse hadde en eller annen form for psykisk belastning, og de fleste hadde også fysiske symptomer som søvnproblemer, ledd og muskelsmerter, eksem, allergi og fordøyelsesproblemer. I en periode på 2 måneder fikk de fra 6 til 8 behandlinger med LIFE system, som er godkjent for medisinsk behandling i Tyskland. De som deltok i pilotprosjektet ga uttrykk for at de hadde en klar og merkbar forbedring både fysisk og psykisk.

Linda Hatlem oppnår gode resultater ved bruk av kvantemedisin

DATA FOR ELDRE

Siden høsten 2005 har Fondene utplassert ca. 40 PC'er ved 8 seniorsentre – fortrinnsvis i bydelene i sentrum og Fyllingsdalen.

Med en entusiastisk pådriver i Ellen Økland i Bergen Kommune var Danckert Krohn Seniorsenter og Solheim Seniorsenter de første sentrene som fikk innstallert datautstyr ved bevilgninger fra Fondene. Foruten Danckert Krohn Seniorsenter, som er det største frittstående seniorsenteret i Bergen med over 100 besøkende hver dag, var det også viktig å satse på mindre sentre, som Solheim Seniorsenter, med lokal forankring i nærmiljøet.

Fondenes ønske å gi eldre (55+) et brukertilbud i dataopplæring ga ringvirkninger. Fyllingsdalen Senioruniversitet med flere avdelinger, Sandviken Seniorsenter, Landåstorget Seniorsenter, Solheimslie Seniorsenter og Sjøfarendes Aldershjem har fått glede av nytt datautstyr fra Fondene.

GC Rieber Fondene ønsker også i 2009 å prioritere kjøp av datautstyr til nye, eldre brukere.

Reidun Myster (82) ved Solheim Seniorsenter er en representant for den nye brukergruppen i dataopplæring. Med nyinnkjøpt bærbar PC ønsker hun å ta del i den informasjonsverden som ligger på internett, med god hjelp av instruktør Christel Birkedal

FARGESPILL

Fargespill er et flerkulturelt kunstnerisk prosjekt hvor nærmere 100 barn og unge fra over 20 forskjellige land, inkludert Norge, medvirker.

For å integrere ungdom gjennom kunst og kultur i det norske samfunnet, besluttet Byrådet i Bergen i 2008 å etablere en fastere struktur og en styrket ramme for videreføring av prosjektet. For flere av aktørene er medvirkning i Fargespill deres første møte med norsk kultur og språk. I tillegg til å være en kunstnerisk smeltedigel, er målet å utvikle prosjektet slik at det også kan brukes i arbeidet med integrering i asylmottak og kulturskoler. Fondene mener at dette er en praktisk og positiv form for å skape toleranse, respekt og åpenhet, og har derfor ønsket å støtte prosjektet.

Fargespill forener ungdom fra mange kulturer

CHILDRENS INTERNATIONAL SUMMER VILLAGES (CISV)

CISV er en fredsorganisasjon som er virksom i samtlige verdensdeler. Formålet er å skape fred i verden blant annet ved å arrangere barneleirer for at deltagerne kan utvikle seg til å bli ansvarsfulle og fordomsfrie verdensborgere. Når barn fra forskjellige kulturer og religioner leker og bor sammen fra 11 - årsalderen, vil de senere i livet ha forståelse og toleranse for hverandre. Følgende utsagn viser selve grunntanken: «Det er godt med millioner av venner - man kaster ikke bomber på folk man kjenner». CISV ble grunnlagt i 1951, og Norge har vært med fra starten. Siden den første leiren ble arrangert for over 50 år siden har mer enn 150.000 barn fra nesten 100 ulike land deltatt i internasjonale aktiviteter.

I hele juli 2008 var nærmere 50 jevnaldrende barn fra 12 forskjellige nasjoner samlet på Ravnanger ungdomskole og Hop Ungdomskole. Ved lek og fritidsaktiviteter lærte de hverandre å kjenne. Mens noen spilte volleyball eller fotball, gikk andre til skogs for å studere naturen. Utfluktene i Bergensområdet, blant annet Smøråsfjellet, var særlig populære. Ved felles opplevelser skapes vennskap og toleranse, som forhåpentligvis varer hele livet.

Ungdom rundt Bjørnen på Smøråsfjellet

INTERNASJONALE PROSJEKTER

Hovedformålet for flere av Fondene, som omfattes av GC Rieber Fondene, er å virke til Bergen Bys Vel. Likevel kommer nå et stort antall søknader fra organisasjoner som arbeider for å hindre og lindre nød i fattige og underutviklede land. Behovet for hjelp synes å være ubegrenset. Styret i Fondene ønsker at tildelte midler blir benyttet på en effektiv måte til konkrete prosjekter som kan gi målbare resultater. Det kan nå bli aktuelt å vurdere støtte til mennesker som lider nød i den fattige del av verden. En forutsetning må være at pengene virkelig kommer frem til dem som har behov for støtte og hjelp. Der er mange eksempler på at innsamlete penger har forsvunnet underveis, og at omkostningene ved store innsamlingsaksjoner er uforholdsmessige store. I 2008 ble det ytet bidrag til følgende:

Barnehjem i Uganda

Film om klasebomber

Chains of Friendship

BARNEHJEMMET NSUMBA I UGANDA - RICHARD KIWANUKA

I de 12 årene som er gått siden Richard kom til Norge som foreldreløs flyktning, har han på en imponerende måte engasjert seg i mange forskjellige prosjekter for å integrere barn og ungdom fra fremmede land. Det har vært både inspirerende og positivt å samarbeide med ham i forbindelse med svømmekurs, turgrupper og den flotte dansegruppen han har etablert. På bakgrunn av gode erfaringer og løpende tilbakemeldinger fra Richard og hans positive og strålende kone Unni, er barnehjemmet, som Richard har etablert i Uganda, et konkret prosjekt som gir målbare og oversiktelige resultater. Da lederen for barnehjemmet omkom i en trafikkulykke, ble det nødvendig for Richard, sammen med sin kone og deres 2 barn, å oppholde seg i Nsumba et halvt år for å etablere ny ledelse. For å sikre fortsatt drift av barnehjemmet besluttet Fondene å finansiere oppholdet til familien Kiwanuka.

Der er nå 600 barn på barnehjemmet som drives av Stiftelsen «Bring Children from Streets». Da der ikke er offentlige støtteordninger for drift av barnehjem i Uganda, må driftsutgiftene dekkes ved private bidrag. Samlete kostutgifter kom i 2008 opp i kr. 180.000,-. Fordelt på de 600 barnene vil det si kr 300,- pr år for hvert barn, eller kr. 0,84 pr dag. Ved å utnytte jordbruksarealene rundt barnehjemmet tar Richard sikte på å redusere kostutgiftene. For å oppnå dette vil GC Rieber Fondene finansiere kjøp av redskaper slik at jorden kan kultiveres, og kostholdet for barnene bli sunnere og mer variert. Richard og Unni har vist at det er mulig å være engasjert i et prosjekt som gir direkte hjelp til barn som virkelig har behov for hjelp og støtte.

Richard med sine glade gutter fra barnehjemmet

FILMEN OM KLASSEBOMBER «CLOUD NINE»

Etter den andre verdenskrig er titusener av uskyldige mennesker rundt om i verden blitt rammet av klasevåpen. Ved å lage en dokumentarfilm som viser hvorledes barn og voksne som utfører sine dagligdagse gjøremål, blir rammet, ønsker søstrene Astrid og Børrea Schau-Larsen i Ramz Media å sette fokus på de alvorlige humanitære konsekvensene fortsatt bruk av slike våpen fører med seg. Filmens hovedmål er å inspirere Norge, og verden for øvrig, til å ta et klart standpunkt i kampen mot klasevåpen. Filmskaperne ønsker å belyse viktigheten av et forbud fra et juridisk, politisk, økonomisk og ikke minst et etisk ståsted. Da ungdom er en viktig ressurs i arbeidet mot en fredeligere verden, kan filmen motivere unge mennesker til å engasjere seg i internasjonale spørsmål som krever globale løsninger. På bakgrunn av den gode erfaringen GC Rieber Fondene tidligere har hatt med Ramz i forbindelse med incestfilmen «Skyggenes Dal», er det positivt for Fondene å medvirke til at filmen «Cloud Nine» blir en realitet.

Bomberydder i farlig arbeid

CHAINS OF FRIENDSHIP

Chains of Friendship er en ny type bistandsorganisasjon som vil knytte bistandsyttere og prosjektdistrikt nærmere sammen. Målet er å skape engasjement og tro på fremtiden. Ved å bruke Mikrofinans som virkemiddel, vil det bli etablert ny næringsvirksomhet. Derved vil lokalbefolkningen få mulighet til å skaffe seg inntekter, som de blant annet kan benytte til å gjøre bruk av helse- og skoletilbud. Gjennom midler og kunnskap vil den nye organisasjonen i Bergen søke å redusere fattigdom i Afrika ved hjelp til selvhjelp.

Andre sosiale formål:

Bergen Revmatikerforening: Selolje

Gamalakhe Development Center Norge: Arbeid blant de fattigste i Sør-Afrika

«Lyden av Sølv» ved Britt Hysing-Dahl: Livskvalitet for eldre

KULTURELLE FORMÅL

UNG SYMFONI

Blant Fondenes mange engasjementer er Ung Symfoni fortsatt et vellykket og spennende prosjekt. Helt fra starten i 1996 har til sammen over 300 ungdommer satset tid og krefter for å bli dyktige musikere. Under kyndig ledelse av den fremragende dirigenten Kjell Seim, spiller ungdomsorkesteret symfonisk musikk på et meget høyt nivå. For en kulturby som Bergen er det avgjørende at forholdene blir lagt til rette for at nye talenter får utvikle seg. Der må være broer mellom amatørvirksomhet og profesjonelt virke. Ung Symfoni er en slik bro. Orkesteret gir unge, talentfulle musikere mulighet til å prøve seg innenfor profesjonelle rammer. Mange kommer til å bli profesjonelle musikere og være en viktig tilvekst til musikkbyen Bergen. I de siste årene har Ung Symfoni fått plass på Festspillenes prestisjetunge program med krevende og variert musikk. Orkesteret vil også være med i Festspillenes program i 2009. I forbindelse med at balletten Nøtteknekkeren ble fremført i Grieghallen i desember, var det Ung Symfoni som gjennom 6 forestillinger stod for den festlige og krevende musikken. Det ble et ytterligere bevis på et høyt musikalsk nivå.

Kombinasjonen av en utrettelig dirigent, ungdommelig energi og vilje til stadig å nå nye musikalske høyder, og en gruppe av sterkt engasjerte foreldre, har ført til at Ung Symfoni hevder seg meget godt i forhold til internasjonale ungdomsorkestre. GC Rieber Fondene har satt pris på å følge orkesteret i mer enn 10 år, og vil gjerne fortsatt være med i de nærmeste årene. For at Ung Symfoni skal kunne opprettholde det høye musikalske nivået og utvikle seg videre, er det likevel svært ønskelig at orkesteret får økte offentlige bevilgninger, og at også andre sponsorer blir involvert.

Når orkesteret hvert annet år drar til utlandet, er de unge musikerne verdige ambassadører for både Bergen og Norge. Reisene er viktige for at kontinuiteten i orkesteret blir opprettholdt, og det sosiale miljøet blir styrket. Følgende reiser til utlandet har vært både krevende og minnerike: Brussel 2000, Praha 2002, Seattle 2004, St. Petersburg 2006 og Italia 2008.

Det foreligger nå planer om å dra til Japan i 2010. Der vil den unge fremragende japansk/norske fiolinisten Sonoko Miriam Shimano Welde være solist. Selv om det blir et stort løft for orkesteret, også økonomisk, vil en slik spennende reise være av stor betydning for orkesterets fremtid.

Sonoko Miriam Shimano Welde var solist under Festspillene

HIMMELFARTEN

Da førstearkivar ved Statsarkivet, Christopher Harris og Roger Iversen i for-
eningen «Det glade Bergen», ordnet med at «Himmelfarten» ble hentet «hem-
te Bergen», var det bred enighet om at den verdensberømte byorginalen bør
plasseres på Torget. På grunn av at det enda ikke er klart hvorledes Torget skal
se ut, ble den enorme mosaikken, som er 9 meter høy, og består av 22000 deler,
avduket den 14. februar 2008 i Solheimsviken. Etter omlegging av trafikken er
bildet av den sørgmodige fiskebæreren fra Bergen, med etternavnet Sinchelberg,
blitt svært iøynefallende. Christopher Harris arbeider for tiden med å samle
stoff til en bok om byorginalen, som ble motiv for et av verdens mest utbredte
varemerker. Dette spesielle varemerket medvirket til at Bergen ble kjent som fis-
keriby med marine oljer som handelsvare.

Fiskebæreren Hardi Felgenhauer Sinchelberg

Bruk av marine oljer videreføres i våre
dager gjennom utstrakt bruk av
omega 3 oljer av sel og fisk

BERGEN ARKITEKTFORENING 100 ÅR

Da Bergen Arkitektforening ønsket å markere sitt 100 års jubileum ved å utgi en bok med et utvalg av byens arkitektur, sa Fondene seg villig til å medvirke til det, under den forutsetning at visjoner for byens utvikling i de neste hundrede år også ble presentert. Siden middelalderen har Bergens befolkning tredoblet seg hvert hundrede år. Dersom denne utviklingen fortsetter i samme tempo vil det være over en million bergensere i år 2108. I sine planer for fremtiden gir Arkitektforeningen uttrykk for at det er stor forskjell på den provinsielle utbygging som har funnet sted i Bergen i de siste 50 årene, og den fortetting som nå tvinger seg frem. Ved å bygge ut fjellsiden vil det være mulig å ta vare på den historiske bykjernen. For å gjennomføre den dramatiske omstillingen som blir nødvendig, må det ryddes opp i miljøbegrepet, og det må skapes et klarere skille mellom natur, som en estetisk størrelse, til fordel for energieffektive løsninger.

Arkitektforeningens visjon for Bergen i 2108

BOKEN «YDERST FORTJENESTEFULDT»

Helt siden Det Nyttige Selskab ble opprettet i 1774 har det vært etablert et stort antall allmenntilgjengelige stiftelser i Bergen. Det førte til at byen ble kalt «Legatenes By». Mange viktige kulturelle og sosiale formål er blitt tilgodesett, og både personer og stiftelser har fått hederlig omtale. Det er likevel påfallende at en rekke samlere av kunstverk har hatt en anonym tilværelse i norsk kunsthistorie. Dette til tross for at flere kunstsamlere har gitt et stort antall verdifulle malerier til norske museer, og bidradd til å holde viktige samlinger samlet, og derved hindret at de ble sendt ut av landet. Finn R. Jørstad og Truls Grung ønsket å minnes en del utvalgte merkesmenn i norsk kulturliv. Det har de gjort ved å utgi boken «Yderst fortjenestefuldt».

Olav Schou (1861 - 1925) var mesen i stor stil. I 1909 ga han en utsøkt samling av norsk malerkunst til Nasjonalgalleriet, og ytet i det stille pengestøtte til malere, forfattere og komponister. I sitt testamente opprettet han et legat som fikk stor betydning for norsk kulturliv.

Rasmus Meyer (1858 - 1916). Da Rasmus Meyers kunstsamling ble gitt til Bergen by i 1916, omfattet den godt og vel et halvt tusen norske malerier, akvareller og grafiske arbeider. Samlingen inneholdt også noen få svenske og danske verk. På denne tiden hadde Nasjonalgalleriet vel 1000 norske kunstverk. Da bygningen for Rasmus Meyers samlinger ble åpnet i 1924, karakteriserte Nasjonalgalleriets direktør Jens Thiis dette som «en overordentlig stor begivenhet. Her finnes verker som står på høyde med det beste vi har i Nasjonalgalleriet».

Einar Lunde (1875 - 1951). Lillehammer er med rette kalt malernes by. Denne lille byen kan takke Einar Lunde for at den har en av Norges fineste malerisamlinger. Den 20. april 1921 skrev han følgende til byens ordfører «Jeg tillater meg herved å spørre om Lillehammer By vil motta som gave 80 a 100 malerier, vesentlig av yngre norske malere. Jeg tenkte meg at bildene kunne danne grunnstammen i en vordende malerisamling for Lillehammer By. Maleriene kan i tilfelde overleveres saa snart det passer byen å overta dem». Einar Lunde var ikke bare en drivende kraft for å utvikle Lillehammer som et kultursentrum. Han var en merkesmann med vidtfavnende interesser. Han stod blant annet i spissen for å utvikle det antroposofiske miljøet i Lillehammer.

Christian Langaard (1849 - 1922) var en berømt og lidenskapelig samler av billedkunst og kunsthåndverk. Den danske kunsthistorikeren Karl Madsen skrev at hans kunstsamling var «en av de beste og mest utsøkte mellom Nordens privatsamlinger og langt den ypperste som er dannet i Norge». I 1908 meddelte Christian Langaard at han ville testamentere sin samling av eldre europeisk kunst til Nasjonalgalleriet.

Da GC Rieber Fondene er av den oppfatning at det er viktig å fremheve personer som har vært med på å ta vare på vår felles kulturarv til gagn for hele folket, var det naturlig å støtte utgivelsen av boken «Yderst fortjenestefuldt».

OS KUNST- OG KULTURSENTER

Da Per Grieg sr. tok initiativet til å bygge et kunstmuseum i verdensklasse, ble forslaget godt mottatt i Os Kommune. Prosjektet er nå videreutviklet til et fullverdig kunst- og kultursenter med følgende hovedkomponenter: museum, stor-sal med 600 sitteplasser, øvingsrom, resepsjonsområde og uteområde med skulpturpark. Et slikt senter med både kunstmuseum og kulturfasiliteter vil være unikt i Norge. Senteret vil dekke lokale behov i Os Kommune, men vil også få en viktig funksjon som arena for produksjon og formidling av kunst og kultur i Bergensregionen. Senteret vil bli plassert på Mobergsneset som er en av de flotteste tomtene i Bergensregionen med nær kontakt til det vestlandske fjord- og fjellandskapet. Selv om senteret vil være i utkanten av GC Rieber Fondenes primære satsingsområde, ønsker Fondene å medvirke til at prosjektet kan realiseres.

Det planlagte kulturhuset

SMØRÅSFJELLET

Smøråsfjellets Venner vil i 2009 markere at det er 10 år siden dugnadsarbeidet ble igangsatt. Det som skiller dette friluftsområdet fra andre er at det er spesielt tilrettelagt for barn. Trefigurene, som blant annet viser bjørn, rev, ugle, troll, heks og hulder, inspirerer barn til vandring i fjellet. Rastehyttene Vallebu, Trollbu, Tomlebu, Regnbu og den nye Kakebu, er blitt yndete turmål. Eventyrskogen, Midtiskauen, Teaterplassen, Kanonstillingen og Grillplassen på Bjørnemarken, gjør sitt til at barn og ungdom søker til området hele året. Vallegjengen bygger nå et nytt og godt stinett som gjør tilkomsten fra Valle og Hatlestad Terrasse vesentlig lettere. For å tilrettelegge for fritidsfiske i Bjørnevatn er det overført over 600 ørret fra Kalandsvannet. Dugnadsgjengen søker best mulig å ta vare på kulturminner som Militærveien, Pilgrimsveien og mange lange steingarder.

Det er enda ikke klart hvorledes forvaltningen av Smøråsfjellet vil bli når den offentlige forvaltningsplanen blir vedtatt. Dugnadsgjengen, som nå består av 22 pensjonister, har et nært samarbeid med Bergens Skog- og Træplantningselskap. Et formalisert samarbeid kan være hensiktsmessig, ikke bare i forbindelse med dugnadsarbeidet på Smøråsfjellet, men også med andre dugnadsgjenger som nå planlegges i Bergensområdet.

Folkesamling på
Smøråsfjellet

Baindu og Bjørnen på
Smøråsfjellet

BYFJELLENE: NYE BENKER

Etter at der er satt opp benker i området rundt Fløyen, kan det også bli aktuelt å sette opp nye benker på andre byfjell. Der er kommet mange positive tilbakemeldinger i forbindelse med plakettene med visdomsord. Barn løper fra benk til benk, og visdomsordene blir ofte drøftet på turen videre. Gode eksempler er følgende:

*I naturen ruver fjellene, i hjemmet bagatellene
Jorden trenger ikke menneskene, men menneskene trenger jorden
Ære være den som får to strå til å vokse, der det før var ett
Det er ikke fjellet du overvinner men deg selv
Ein kjem ikkje til fjells på ein flat veg
Det er i motbakke det går oppover.
Fjellet er vår felles fremtid*

En av benkene på Sandviksfjellet

GRINDARASTEN

Den 13. desember fikk det nye grindbygget på Sandviksfjellet navnet Grindarasten. I løpet av høsten er det satt opp av dyktige fagfolk fra Bergens Skog- og Træplantningsselskap. Rastebuen er plassert der hvor stiene fra Rundemannen, Fløyen, Munkebotn og Stolzekleiven møtes. Det var utlyst navnekonkurranse. Blant mer enn 250 forslag ønsket juryen et navn som viser byggets grindkonstruksjon. Det er en byggemetode som ble benyttet for flere tusen år siden på Vestlandet. Etter at 2 blåsere fra Ung Symfoni hadde spilt fanfarer og «Utsikt fra Fløyen», overleverte byfjellsforvalter Jan Robert Brandsdal en vakker bronseskulptur, kaldt «På Tur» til prisvinneren. Den er laget av den kjente kunstneren Arne Mæland fra Os. Det var 4 som hadde foreslått Grindarasten. Ved loddtrekning ble Torill Maurset Olsen trukket ut som vinner. Etter den offisielle åpningen ble det servert «sterke» Fjellboller med mye kanel og rosiner fra Baker Brun. Grindarasten vil nok bli mye brukt som turmål, møtepunkt og som ly for vær og vind.

«På tur».

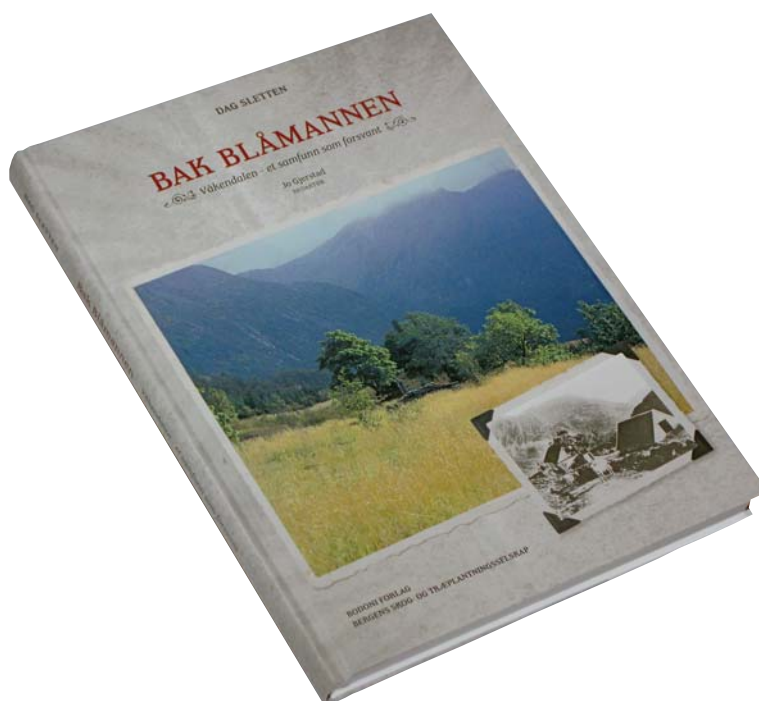
Det nye grindabygget

BOKEN «BAK BLÅMANNEN» VÅKENDALEN - ET SAMFUNN SOM FORSVANT

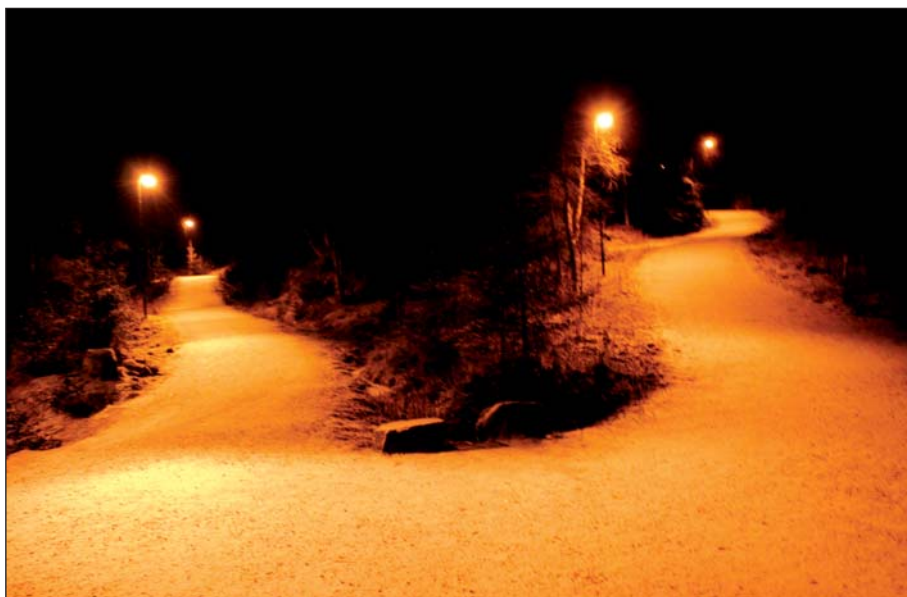
Helt siden Bergens Skog- og Træplantningsselskap ble stiftet i 1868 har selskapet stått for skjøtsel av skogen, vedlikehold av veier og stier, og bygging av rasteplasser etc. Vern av kulturminner i selskapets arbeidsområde, er også et viktig formål. Dette omfatter nærmere 17.000 mål, og ligger hovedsakelig nord og øst for bykjernen, men også oppunder Løvstakken i sørvest. Bare en halvtime fra «den gamle bygrensen» på Årstadvollen ligger et fraflyttet jordbrukssamfunn som en gang ga levebrød til henimot 100 mennesker. I Våkendalen innenfor Svartediket lå det ikke mindre enn 13 bruk, som vi i dag bare kan se restene av. Innmarken er for det meste erstattet med planteskog, de gamle husene er borte, men grunnmurene står igjen, gårdsveier og steingarer er delvis overgrodd eller rast sammen, og kvernhus og inngjerdinger er forsvunnet. Men likevel er der nok av synlige historiske spor. Bergens Skog- og Træplantningsselskap har satset meget på å ta vare på gamle kulturminner i form av grunnmurer, geiler, veier og stier. For å informere om samfunnet i Våkendalen hvor våre forfedre slet for å skape livsgrunnlag for seg selv og sine etterkommere, ble Dag Sletten engasjert for å skrive boken «Bak Blåmannen».

I de senere år har Bergens Skog- og Træplantningsselskap og GC Rieber Fondene hatt et nært samarbeid om flere store prosjekter, blant annet nye benker, Bjørnebu ved Revurtjernet, Grindarasten, og ikke minst med den driftige dugnadsgjengen under ledelse av Børre Liland. Det var derfor positivt for Fondene å medvirke til at det ble gitt fyldig informasjon om samfunnet som forsvant. Boken gir grundig dokumentasjon om gårdene Garmannslund, Hardbakka, Kobbeltveit og Tarlebø. Et stort antall historiske bilder vil føre til øket interesse for Våkendalen. Området vil derved bli enda mer aktuell til rekreasjon og fritidsaktiviteter.

LYSLØYPE I HORDNESSKOGEN

Fondene har gjennom mange år medvirket til bygging og vedlikehold av turveier og stier i Bergensområdet. På grunn av mørke og korte dager er bruken av disse redusert om vinteren. Da IL Bjarg i 2007 tok initiativet til å bygge lysløype i Hordnesskogen, fant styret at dette var en glimrende mulighet til at mosjonister og turgåere kunne få en utvidet tilgang til det flotte bilfrie og asfaltfrie rekreasjonsområdet. Spesielt om vinteren er det viktig at der er mulighet for aktiviteter utendørs. På bakgrunn av det omfattende dugnadsarbeidet ildsjelene i IL Bjarg har utført, deltok Fondene med sluttfinansiering sammen med Fana Sparebank.

Lysløypen

Andre kulturelle formål:

Galleri Urdi: Kunstutstilling

Sjøfarendes Aldershjem: Skutebilder

Pinocchio Musikk og Drama: CD-plate for barn

Redningshytten på Gul fjellet: Frivillig arbeid

FORSKNING

BERGEN VITENSENTER - VILVITE

Den nye porten i Nygårdsparken

Siden starten i mai 2007 har Vitensenteret opparbeidet høy internasjonal standard med høye besøkstall sammenlignet med andre europeiske Vitensentre.

Tellus

Det var naturlig at Fondenes medvirking allerede fra starten ble relatert til klima gjennom installasjonen Tellus. Erfaringene med Tellus har så langt vært positive. Det kreves imidlertid en kontinuerlig oppdatering både med hensyn til den fysiske installasjonen og utvikling av programvare for å optimalisere den fantastiske opplevelsen Tellus kan være. Revitalisering av eksisterende innhold, fysiske endringer og nye prosjekter er prioriterte oppgaver i 2009.

Kosthold og helse

Skoleprogrammet kosthold og helse (matprogrammet) ble videreført i høstsemesteret 2008. I forbindelse med læreplanens hovedområde for «Kropp og helse» tilbyr VilVite et skoleprogram som tar utgangspunkt i hvordan kosthold påvirker helsen. Skoleprogrammet er et undervisningstilbud tilpasset skolen og med en faglig forankring i læreplanen. Høsten 2007 var programmet tilpasset elevene i 8 – 10 klassetrinn, mens en høsten 2008 prøvet samme opplegg med elever fra 5 – 7 klassetrinn.

Undervisningen tar opp følgende temaer:

- Hva bør en spise mye/ litt mindre/ lite av? Diskusjon basert på utlevert materiale.
- Karbohydrater, fett og proteiner. Hva er de ulike næringsstoffene og hvorfor er de viktig for kroppen vår?
- Eksperimenter: påvise stivelse i diverse matvarer – mengde sukker i cola.

Etter undervisningen blir det servert lunsj basert på sjømat.

Fondene ønsker å medvirke til et riktig kosthold for barn og unge, og har intensjon om å finansiere videreføring av opplegget i 2009.

Ernæringsopplevelsen

For å opprettholde og videreutvikle interessen for VilVite, er oppdatering og fornyelse av installasjoner og aktiviteter svært viktig. Opprinnelig ønsket en å lage en installasjon som ville gi opplevelse basert på ernæring og forskjellige stoffers påvirkning av hjernesentre. Fra faglig hold ved Haukeland Universitetssykehus ble det påpekt at det ikke finnes forskning som klart nok kan påvise enkelte næringsstoffers påvirkning av konkrete hjernesentre. Fokus blir derfor nå lagt på fordøyelse av næringsstoffer og tilhørende prosesser i kroppen.

Installasjonen består av en overkropp med hode støpt i klart glass. Innstøpt i kroppen viser lysdioder matens vei gjennom fordøyelsesorganene i kroppen. De ulike organers næringsopptak beskrives ved ulike farger på lysdiodene. På data-skjerm vil vi også få ytterligere informasjon om næringsopptak i flere deler av kroppen. I første omgang velger en å programmere effektene av omlag åtte sammensatte matretter. Ernæringsprosjektet er et nybrottsarbeid som GC Rieber Fondene har finansiert. Det er knyttet stor spenning til om de tekniske løsningene kan overføres til andre felt, som for eksempel musikk.

Port – Nygårdsparken.

For å bedre tilkomstmulighetene til VilVite har Fondene finansiert ny portåpning til Nygårdsparken. Dette vil gi gående fra buss og fremtidig bybane en enklere og bilfri tilgang til VilVite.

Full fart på VilVite

BESKYTTELSE AV BERGENSOMRÅDETS SJØSIDE

I henhold til FNs Klimapanel må vi regne med endringer i havnivået. En stigning av havnivået på Vestlandet vil forsterke de negative skadevirkninger vi allerede opplever som følge av periodiske ekstreme tidevannsforhold. I Bergensområdet vil en økning av havnivået få konsekvenser i hele strandsonen. Følgene kan bli særlig alvorlige for det indre havnebassenget, hvor en del av våre mest verdifulle historiske minnesmerker befinner seg. Det er tatt initiativ til å danne en gruppe av private allmenntilgjengelige fonds med det formål å finne tekniske botemidler for de problemer vi står overfor. Omfattende fysiske tiltak vil først og fremst være offentlige oppgaver, men initiativtakerne erkjenner at det også innebærer et privat ansvar. Det er ønskelig at det snarest mulig blir et konstruktivt samarbeid for å komme i gang med arbeidet for å begrense skadevirkningene av endringer i havnivået.

Bergen har i dag betydelig spisskompetanse innenfor klima, havforskning og ingeniørsektoren. Nansensenteret, Bjerknessenteret og Havforskningsinstituttet har omfattende ekspertise om miljø og hav. Ved etablering av prosjektet er det et mål å forankre arbeidet i dette regionale kompetansenettverket.

GC Rieber Klimainstitutt har i over 11 år vært engasjert i klimaforskning. Når Grieg Foundation sammen med Kavlistiftelsen, Sparebank Vest og Sparebankstiftelsen DnB NOR nå ønsker å etablere et samarbeid for å løse konkrete miljøutfordringer i Bergensregionen, er det naturlig at også GC Rieber Fondene deltar i et slikt prosjekt.

Bryggen under vann

GC RIEBER KLIMAINSTITUTT

Da Klimainstituttet ble etablert i 1996, var det ikke mange som var klar over at menneskeskapte klimaendringer kunne få vidtrekkende følger. Nå er det overveldende flertall av verdens ledende klimaforskere overbeviste om at klimaendringer i hovedsak er forårsaket av jordens befolkning. I Fondenes beretning for 2007 ble det gitt en bred orientering om hvilke utfordringer vi står overfor på grunn av klimaendringene. Blant de viktigste prosjektene Klimainstituttet har jobbet med de siste årene, har vært is-situasjonen i Arktis, og isforholdene på Grønland. Det er nå utarbeidet nye modeller som viser at isen i Arktis vil kunne smelte langt raskere frem mot 2050 enn det klimapanelet i FN tidligere har beregnet. En økende CO₂-konsentrasjon kan forklare 90 % av reduksjonen av isdekket i nord. All isen i Arktis kan forsvinne dersom mengden av CO₂ blir fordoblet i forhold til i dag. Langt mer is forsvinner i Arktis enn det avanserte klimamodeller hittil har fanget opp. Dette kan føre til blått hav i Arktis i år 2100. Utviklingen av innlandsisen på Grønland er kanskje enda viktigere å observere, for følgene av stor nedsmelting her, vil føre til at havet stiger, og føre til uante konsekvenser for kystaktiviteter i hele verden. Instituttet har gjennomført årlige forskningsturer langs Grønlands kyst for å følge med i denne utviklingen.

Høsten 2008 hadde de forskjellige instituttene innen klimaforskning i Bergen planer om å slå seg sammen til en organisasjon. Deltagerne var Bjerknes-senteret, Havforskningsinstituttet, Nansensenteret og GC Rieber Klimainstitutt. Dette fikk man ikke på plass, men i ettertid er det likevel etablert et formelt og tett samarbeid. Det lover godt for en samlet innsats i fremtiden, selv om den blir litt annerledes enn først planlagt.

Som en avlegger fra GC Rieber Klimainstitutt, Nansensenteret og Mohn Senter for klimaforskning, er det også etablert et Nansen Society for å fremme samarbeid om klimaforskning over landegrensene, og utdanning av unge forskere, slik at vi kan stå bedre rustet til å forstå utviklingen fremover. Dette arbeidet ble startet i 2007, og blant stifterne, foruten instituttene, er Sparebank Vest, Trond Mohn og GC Rieber Fondene. Internasjonalt er samarbeid med Kina, India, Russland og Syd-Afrika allerede på plass, og flere kommer til.

REGNSKAP 2008

GC Rieber Fondene har som formål å yte støtte til allmennnyttige sosiale og kulturelle formål samt forskning.

Høyt rentenivå og ekstraordinære aksjeutbytter har medført at samlede inntekter er høyere enn i fjor.

De ekstraordinære inntektene har medført at årets samlede tildelinger er øket betydelig fra i fjor. Tildelingene gjenspeiler i stor grad styrets ønske om økt satsning bl.a. innen musikkterapi, barn og unge med spesielle behov, eldreomsorg, unge musikkutøvere, internasjonale prosjekter og klimautfordringene som verden står overfor.

GC Rieber Fondene eier direkte og indirekte noe over 20 % av aksjene i GC Rieber AS. Derved kan en betydelig del av verdiskapningen benyttes til allmennnyttige formål.

Styret vil også i 2009 arbeide videre med stiftelsenes strategi i henhold til vedtektene. I lys av finanskrisen forventes rente- og utbytteinntektene å bli lave i 2009 og de nærmeste årene.

NØKKELTALL (HELE TUSEN) FRA ÅRETS REGNSKAP:

RESULTAT	2008	2007
Inntekter	kr 29.603	kr 10.903
Tildelinger	kr 15.452	kr 9.385
Andre kostnader	kr 1.140	kr 1.057
Årets overskudd	kr 13.011	kr 461

BALANSE	2008	2007
Urørlig egenkapital	kr 82.200	kr 82.200
Fri egenkapital	kr 121.699	kr 108.687
Sum egenkapital	kr 203.899	kr 190.887
Ikke utbetalte bevilgninger	kr 18.182	kr 12.989
Sum gjeld og egenkapital	kr 222.081	kr 203.876

Bergen 16. mars 2009

Helge S. Dyrnes

Chr. Rieber
Formann

Jannike Rieber

Marit Schjøtt

Bernt Sommersten

GCRIEBER
FONDENE